

מפנקסו של חייל עברי

מוצק מן "החייל העברי", דו־שבועונה של
יחידה עברית לחבורה — פלוגה (R.A.S.C.) 5 M.T.

איך זה לא יוכל?

בעוד הכביש תפוש בשני מורים של מכוניות הוורמות בלי הרף. זה היום השני לאחר, אל מרכז הנסיגה הסמוי, — קיבלנו פקודה להיות מוכנים לנהוג את מכוניותינו נגד הורם. פלוגות אוסטרליות, שנותקו אי שם וכמעט הוקפו, מחכות למכוניות ריקות. ברגעים האחרונים לפני צאתנו לדרך הלכנו, חבר אחד ואני, אל הרחוב היהודי בדרגה. אמרנו להתוויר את "ההגדה" של פסח ששאלנו מאת יהודי המקום לשם עריכת ה"סדר" ביחידה. אבל לאמתו של דבר הלכנו מתוך צורך פנימי לראותם, לפני עזבנו את העיר. בחדר המזכירות של הקהילה מצאנו רבים מהם, אשר לחצו את ידינו לפרידה ועל פניהם ארשת חרדה וכאב. אחרי שנמנמנו את ברכת הפרידה גשטררה שתיקה מכבידה בחדר. לבסוף נתעורר הרב וקרא בקול: "קחונו אתכם; כאשר תלכנו נלך גם אנחנו. האימלקים והעריבים ישחמונו כאן!" לא היה בפנינו כל דבר לענות לו. אחרי כן צעדנו בדממת הלילה בסמטאות הערביות לעבר המחנה, ולבנו הומה ליהודי דרנה. בחצר שלנו מצאנו תכונה שלפני יציאה לדרך. ושוב פנשתי אותו צעיר שהכרתי מבגנוי. מורה לעברית היה שם, ורהוטה השפה בפיו. כל היום התרוצץ בעיר והגיע הגה באחת המכוניות שלנו, שאמפתו בדרך. אך ראנו, פנה אלי ושאל: איך אפשר לראות את הקצין העברי שלכם מתל-אביב? הסברתי לו כי הלה מתרוצץ כעת במכוניתו הקטנה ברכים. "ולמה לך הקצין?", שאלתי. — "רוצה אני — אמר בתמימות — שיתן לי פתקה לעלות בה לארץ-ישראל." הסתכלתי בו בתמהון. — "בן אדם — אמרתי — וכי יוכל הקצין לתת לך פתקה כזו?" והלה הישיר אלי עינים ישראליות פקתיות ותמימות כאחת ושאל, כולו תמהון: וכי מה זה ביקשתי? הן רק פתקה לארצנו ביקשתי. איך לא יוכל? ומכט עין זה ותמימות זו ושאלה זו, — קשות ומרות היו לי מכל דברך תוכחה ששמעתי מעודי.

מגן-דוד.

התותחים רעמו מאופק אל אופק. פנוי תותח-האויב היו נופלים בסביבתנו במפורז. מעל ראשינו נישאו פגזי הצי שלנו, שקול שריקתם המיוחדת, המנסר, נעם לאזנו העיפה. אותה שעה עומד הייתי ומתקן חלק במכונית שלי, — מכונית ממלקות האויב, שהתלאות המרובות של הימים האחרונים קשרונו אליה כל-כך. לכאורה שקוע הייתי בעבודה. אבל החושים המתודדים להפליא היו ערים לכל שריקת פגז, שכיוונה מעורר השש של נפילה בקרבת-מקום. הגה קלפה אוני את קולו של הקצין האוסטרלי המדבר אל בתוריו. את שפתם לא ידעתי על-בורנה. אבל כבר למדתי להבחין לפי צליל הקול, אם הדברים נאמרים כפקודה חמופה, כהוראה-פקודה, כאזהרה מפני סכנה — או כשיחת תולין סתם ודברי הבאי. משהו בטון הדברים הרתיעני. המיתי און. הוא דיבר על איזה ענין בלתי מובן. ולפתע הבינותי. אנו מוקפים פפרולים של האויב בקווי הנסיגה "לסל-למר", — תפשתי מרברי הקצין — מכתב אחרון; מימין עוד פלוגה משלנו — לה מכונית משורינית, והוא ישתדל להעביר על ידה את המכתבים לעורף. הבחורים נתפורזו. ולאחר רגעים מעטים ראיחים יושבים וכותבים. הסתכלתי בכותבים: משהו אחר, משהו חדש, נתגלה לי

בפרצופיהם. הוצאתי את בלוק הכתיבה שלי וישבתי לכתוב גם אני. מכתב אחרון. התחלתי מתוך שגרה לרשום מעל לגליון, בקצהו השמאלי, את כתובתי באנגלית, כחוק. אחרי כן נוכרתי ותייכתי; שוב אין לי כתובת. מישהו נגש אלי. זהו הקצין בעצמו. בידו פצירה. שמע — אמר לי — באתי להודיעך בענין כתיבת מכתב ורואה אני שכבר אתה יודע הכל. קח את הפצירה וגרד את „הדויד שילד“ מעל כנף המכוננית ומעל כובע־הפלדה שלך. נפעתה. אדוני — אמרתי לו — וכולי דרוך במאמץ לבטא מחשבות בשפה שאיני שולט בה. „אדוני, אני רק מצורף לפלונגך. פקודה יכול לתת לי רק קצין של יחידתי.“ ירו השמאלית, המושטת אלי עם הפצירה, צנתה. עתה הרים את יד ימינו, הניחה על כתפי, הביט, העמיק להביט לתוך עיני: — „אין זו פקודה, בחור. אני מבקש ממך חבר, כאח: עשה זאת. רוצה אני שגורלך, אם יקרה הדבר, לא יהיה שונה מגורלי ומגורל חברי. רק זאת — אם גפול בשבי. אנחנו נלחם — אמר בשנים הדוקות — אבל גם גפול בשבי, רוצה אני שתורוק גם את פנקס־החייל שלך ואת סבלאות והיהו שעל צווארך. לא פקודה. רק מבקש אני ממך.“ והיה ברבריו, בהתרנשותו העצורה, כרפט קולו, בידו שלחצה את כתפי, משהו אנושי, גדול וכובש באנושיותו. „כן אדוני, תודה!“ ובאין אומר גרדתי בפצירה שקיבלתי את „מגני־הרוד“ מהמכוננית ומהכובע, ולאחר שעשיתי זאת תקפה אותי הרגשת האבדון ודומה היתה, בודאי, לאותו־היהודי הירא וחרד מן הדורות הקודמים, שמוות ביתו נשדדה. ישבתי לכתוב את המכתב, וכל כך קשתה עלי כתיבת אותו מכתב הביתה.

עבר זמן מה, ואני כבר כמה שבועות בתוך יחידתי, בואדי המפורסם של סוברוק. הימים ימי ההתקפות האוויריות המרוכזות עלינו. יום־יום משהעריב היום ועם דמדומי בוקר אנו שוכבים מפוזרים בשרשרת מתחת לשקי חול יחידים, מתפורים איך־שהוא, ומתכיים לסגקים הגרמניים. והנה, ביום אחד מאותם הימים הופיע תייל־מקשר — „קוראים לך למשרד היחידה.“ עולמי השך בעדי. למשרד היחידה נקראו אנשים רק למשפט, לבירור, לגיפא. הלכתי, הלוך פשפש במעשי ולא מצאתי בי כל דופי. בדרך — עשן ורעמים של הפצצה, וצנתתי בין סלעים. וכשוך הסערה הגעתי לאותו הבור שבו טקטקו מכונות הכתיבה. בפנים, בחצי האפולית, בעוד אני מצדיע בפני הקצין היושב אל השלתן, חיבקני מי שהוא. זה היה הקצין ההוא, אותו בחור אוסטרלי יקר. בא לשאול עלי. חיפש אחרי. לאחר השאלות לשלומי וכי הרים פתאום לגנדי חבילה עטופה בנייר עתונים. „הנה פה — אמר בחיוך שמחה — צבע לבן, קופסת צבע לבן. בוא ואעזור לך לצייר שוב את הדויד שילד על מכונניתך ועל כובע־הפלדה.“

א. ג.

יום הכפורים במדבר

(קטע ממכתב)

באתי לגדוד יום לפני ערב יום הכפורים. הקפסן י. וו. כבר עסק בהכנות לתפילה־בציבור ליום הגדול והנורא. טבעי הדבר שמקום התפילה נקבע אצלנו. אם ה„דרום־אפריקאים“ או ה„בריטים“ הם חיילים יהודים בצבא ארצם, הרי אנחנו הארצי־שלאליים, מופיעים כיהודות עבריות. וכך נעשה הגדוד שלנו למרכז יהודי גדול. בלבי־המדבר התכנסו יהודים כמעט מכל תפוצות העולם. כבר בבוקר, בערב החג, נהרו אלינו המוני חיילים, מי ברכב ומי ברגל, סגודים